

Byvandring i Flensborg

Indhold

- Introduktion
- Praktiske informationer
- Ruteoversigt
- Fortælling til hvert stop
- Efterbearbejdningsopgaver
- Ekstra
 - Snublesten
 - De hængende sko
 - Kompagnietor
- Billedmateriale til fremvisning

Introduktion

Denne byvandring giver dig som lærer et solidt udgangspunkt for at arbejde med grænselandets historie sammen med dine elever. Med guiden i hånden kan du formidle, hvordan dansk og tysk historie er blevet formet og stadig udvikler sig i mødet mellem de to kulturer.

Eleverne vil undervejs få indblik i centrale temaer som forholdet mellem majoritet og mindretal, nationale identiteter og de menneskelige konsekvenser af grænsedragninger. Byvandringen understøtter dermed både historisk viden og refleksion over aktuelle problemstillinger i grænseområdet.

På turen besøger I en række markante steder i Flensborg, heriblandt den historiske havn, Istedløven, Deutschen Haus, Flensborghus og Nordertor. Hvert sted bidrager med en særlig fortælling, der hjælper jer til at belyse de mange lag af historie og kultur, som præger byen og regionen.

Praktiske informationer

Varighed: Selve ruten kan gås på ca. 1 time og 20 minutter, men med indlagte stop til fortællinger og pauser bør der afsættes 2-3 timer eller mere.

Rutelængde: 5,5 km.

Ruteinformationer: Ruten starter og slutter ved Flensborg ZOB, men kan tages i vilkårlig rækkefølge. Hvert stop bidrager til historien om det dansk-tyske grænseland. Rundgangen kan følges via Google Maps gennem QR-koden på næste side.

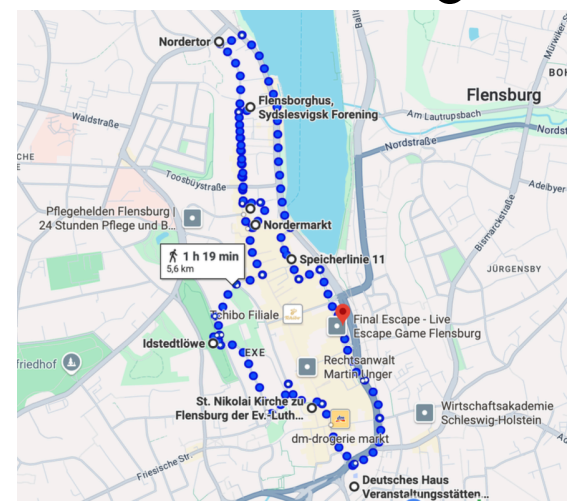
Transport og mødested: Flensborg ZOB ligger centralt og er let tilgængeligt med tog og bus. Der findes parkeringsmuligheder for busser i nærheden. Forslag til spisepause: Ved Istedløven er en park, der egner sig til frokostpause. Medbring gerne tæpper til at sidde på.

Toiletter: Toiletter findes bl.a. ved Südermarkt nær Sct. Nikolai Kirke, i Flensborg Gallerie samt på Dansk Centralbibliotek og flere andre steder i byen.

Påklædning og udstyr: Brug solidt fodtøj og tøj, der passer til vejret. Medbring gerne regnjakke, solhat eller ekstra trøje alt efter årstiden. Det kan også være en fordel at have en lille rygsæk med drikkedunk, madpakke og evt. siddeunderlag.

©faghylden.com

Ruteoversigt

1. Start ZOB
2. Deutsches Haus
3. Sankt Nikolai Kirke og Südermarkt
4. Istedløven
5. Helligåndskirken
6. Nordmarkt
7. Flensborghus
8. Nordertor
9. Flensborg havn
10. Speicherlinie og Vestindisk pakhus
11. Afslutning ZOB

Googlemaps rutevejledning:

1.Start: Flensburg ZOB

Fortælling

Vi står ved Flensburg ZOB "Zentraler Omnibusbahnhof", som betyder den centrale busstation. Den åbnede i 1931 som den første i Tyskland og blev hurtigt et vigtigt trafikknudepunkt med tusindvis af passagerer hver dag. I dag mødes folk her på vej til skole, arbejde eller rejser – både med busser i Flensburg, til hele Sydslesvig og til Danmark. ZOB viser, hvordan Flensburg altid har været et sted, hvor mennesker og kulturer krydser hinanden. Byen ligger midt i grænselandet, og her mærker man tydeligt forbindelsen mellem Danmark og Tyskland.

Elevspørgsmål:

- Hvordan kan en busstation være med til at binde to lande sammen?

2. Deutsches Haus

Fortælling

Nu står vi foran Deutsches Haus, en stor bygning fra 1920'erne. Den blev bygget som et kulturelt og politisk samlingssted for det tyske flertal.

Foran bygningen fandt folkeafstemningen i 1920 sted. Flertallet i Flensburg stemte for at blive en del af Tyskland, og derfor blev Nordslesvig (Sønderjylland) dansk, mens Sydslesvig forblev tysk. Her kan vi tale om nationale følelser og om den grænse, vi kender i dag.

Elevspørgsmål:

- Hvorfor stemte flertallet i Flensburg for Tyskland?
- Hvordan tror I, afstemningen har præget danskere og tyskere på begge sider af grænsen?

3. Sankt Nikolai kirke

Fortælling

Sankt Nikolai Kirke blev bygget i 1390'erne og er opkaldt efter sømændenes helgen, Sankt Nikolaj. Den viser, at Flensborg i middelalderen var en rig by med handel, søfart og kristendom. Kirkens høje tårn er 19 m høj og kunne ses langt ude fra fjorden og hjalp skibene med at finde vej. Indenfor kan man se de flotte gotiske hvælvinger, søjler samt et stort alter og orgel.

Elevspørgsmål:

- Hvorfor tror I, byen byggede en kirke på dette sted?
- Hvad fortæller kirken om Flensborgs rolle i Nordeuropa?

4. Istedsløven

Fortælling

Her kan I se Istedløven som danskerne rejste i 1862 for at mindes sejren i slaget ved Isted under Treårskrigen. Efter Danmarks nederlag i 1864 tog prøjserne løven med til Berlin, men i 2011 kom den tilbage til Flensborg, hvor den nu står på Museumsberg.

Slaget ved Isted Hede fandt sted den 25. juli 1850 og var det største slag i Norden. Over 40.000 danske soldater kæmpede mod omtrent lige så mange tyske. Omkring 8.000 blev dræbt eller såret, og mange danske soldater ligger begravet på kirkegårdene i området.

I dag ses løven ikke kun som et minde om krig og konflikter, men også som et symbol på fred og venskab mellem danskere og tyskere.

Elevspørgsmål:

- Hvordan kan løven i dag være et symbol på venskab?

5. Helligåndskirken

Fortælling

Helligåndskirken er hovedkirken for det danske mindretal i Sydslesvig. Den blev bygget i 1386 og fortæller meget om grænselandets historie mellem Danmark og Tyskland. Kirken har haft stor betydning for at bevare det danske sprog, fordi der altid er blevet holdt gudstjenester på dansk. I 1997 blev kirken overdraget fra den tyske kirke til Dansk Kirke i Sydslesvig. Senere, i 2013, fik kirken et nyt kunstværk af Bjørn Nørgaard, kaldet Pinseporten, som består af en bronzeport og tre farverige vinduesmosaikker.

Elevspørgsmål:

1. Hvorfor tror du, det var vigtigt for det danske mindretal, at der blev holdt gudstjenester på dansk?

©faghylden.com

6. Nordermarkt

Fortælling

Vi står nu på Nordermarkt, et torv der i middelalderen og renæssancen var Flensborgs vigtigste handelsplads. Her blev der solgt varer fra hele Østersøområdet – fisk, korn og tømmer, men også eksotiske varer, som kom til byen gennem den berømte romhandel. Rundt om torvet kan vi stadig se de smukke købmandsgårde, der viser, hvordan dansk og tysk kultur har blandet sig i både arkitektur og handel.

Her kan vi tale om Flensborg som en international handelsby, hvor danskere og tyskere levede side om side.

Elevspørgsmål:

- Hvad tror I, man kunne købe her for 400 år siden?
- Hvordan kan handel skabe både samarbejde og konflikter mellem lande?

7. Flensborghus

Fortælling

Flensborghus blev bygget i 1725 med mursten fra det gamle Duborg Slot, som dronning Margrete d. 1. lod opføre. Gennem tiden har huset haft mange funktioner: bolig, børnehjem, fængsel, kaserne, hotel og restaurant. Efter folkeafstemningen i 1920 blev huset centrum for det danske mindretal i Sydslesvig. I dag holder Sydslesvigsk Forening (SSF), Sydslesvigsk vælgerforening (SSW) og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SDU) til her og arbejder for at bevare dansk kultur og sprog i området.

Elevspørgsmål:

- Hvorfor tror I, det danske mindretal stadig har stor betydning her?
- Hvad betyder det for en by at have to kulturer side om side?

8. Nordertor

Fortælling

Nordertor blev bygget i 1595 og var dengang byens nordlige port. Den markerede bygrænsen og kontrollerede, hvem der kom ind og ud. På den ene side af porten er det danske rigsvåben med kong Christian 4.s motto "Fromhed styrker kongemagten". På den anden side er det slesvig-holstenske våben med den tyske indskrift "Fred nærer, ufred fortærer". Disse rigsvåben viser, at Flensborg har ligget mellem to nationer og kulturer.

Elevfokus

Lad eleverne kigge på våbenskjoldene. Hvad siger de om byen som grænseby? Hvordan er det at bo i en by, hvor flere identiteter mødes?

9. Flensborg Fjord

Fortælling

Vi slutter turen ved Flensborg Fjord. Fjorden var nøglen til byens succes, fordi den gav adgang til Østersøen og dermed til handel og søfart. Samtidig var fjorden også centrum for grænsestridigheder: Hvem skulle kontrollere dette vigtige område?

I dag er fjorden ikke længere et stridspunkt, men et symbol på fred, samarbejde og grænselandets særlige kultur.

Elevspørgsmål:

- Hvordan kan et geografisk sted både skabe rigdom og konflikt?
- Hvad betyder fjorden for Flensborg i dag?

10. Speicherlinie Vestindisk pakhus

Fortælling

Her på Speicherlinie står de gamle pakhuse, som minder os om Flensborgs storhedstid som handelsby. I flere hundrede år var havnen byens økonomiske centrum, kendt for romimport, handel på Grønland og kolonierne – og endda hvalfangst. Handlen gjorde Flensborg til en af Danmarks rigeste byer i 1700- og 1800-tallet, men den havde også en mørk side: købmændene tjente penge på trekantshandlen og kolonitidens udnyttelse.

Et særligt eksempel er Det Vestindiske Pakhus (Westindienspeicher), bygget i slutningen af 1700-tallet. Her blev varer fra de vestindiske øer i Caribien opbevaret: rom, sukker, kakao, te, tobak og krydderier.

Elevspørgsmål:

- Hvordan kan man både blive rig og samtidig udnytte andre gennem handel?
- Hvorfor var havnen så vigtig for Flensborg?

Ekstra: Skoene i Nørregade

Fortælling

I Norderstraße hænger der hundredevis af sko på snore mellem husene, og de er blevet et særligt kendetegn for gaden. Der findes flere historier om, hvordan traditionen opstod. Nogle siger, at en skomager engang kastede sit sidste par sko op, da han lukkede sin butik. Andre mener, at det begyndte med en skaterbutik, hvor de unge smed deres gamle sko op, når de fik nye. En tredje forklaring er, at unge blev inspireret af filmen Wag the Dog, hvor sko hænges op for at mindes afdøde soldater.

Elevspørgsmål

- Hvilken af de tre historier om skoenes oprindelse synes du virker mest troværdig – og hvorfor?

Ekstra: Snublesten

Fortælling

Her på fortovet ser I små messingplader kaldet snublesten. De ligger foran de huse, hvor ofre for nazismen sidst boede, før de blev forfulgt eller dræbt. På hver sten står navn og oplysninger om en person, så vi kan huske, at det var rigtige mennesker, som engang var naboer og medborgere.

Kunstneren Gunter Demnig fik ideen i 1990'erne, og i dag findes der over 100.000 snublesten i næsten 2.000 byer i Europa – også i Flensborg. De skal minde os om, hvor vigtigt det er at huske fortiden.

Elevspørgsmål

- Hvad betyder det for jer, at man kan læse navne på mennesker, der har levet her?

Ekstra: Kompagnietor

Fortælling

Kompagnietor er en af Flensborgs ældste bygninger. Den nuværende port blev bygget i 1602 som mødested for byens skippere, men allerede i middelalderen stod der en byport her som en del af byens forsvar.

Over porten kan man se byvåbnet samt kong Christian 4. og dronning Anna Katharinas våben. På murens yderside er der stadig synlige mærker, som viser, hvor højt vandet stod under de voldsomme stormfloder i 1694, 1835 og 1872. I dag holder Det Europæiske Center for Mindretalsspørgsmål (ECMI) til her, og arbejder med forskning i samlivet mellem flertal og mindretal i Europa.

Elevspørgsmål

Hvorfor tror I, man satte mærker på muren, der viser, hvor højt vandet stod under stormfloderne?

Efterbearbejdningsopgaver

Istedløven: Find en af de danske soldater, der er begravet på kirkegården. Forestil dig, at du er ham, og skriv et sidste brev til hans familie. Brug din fantasi – men tænk på, hvad en soldat kunne have følt: savn, frygt, håb eller ønsket om at blive husket.

Nørreport - Chr. IV byport

I skal tage et billede og lave en billedbeskrivelse. Billedet skal hænge i en særudstilling om Christian IV på Rosenborg slot.

Norderstrasse og de danske institutioner

Lave en kort reportage til et dansk medie om det danske mindretal. Besøg et af stederne/en af organisationerne og spørg til, hvilken betydning stedet eller organisationen har for det danske mindretal.

Der Flensburger ZOB 1931

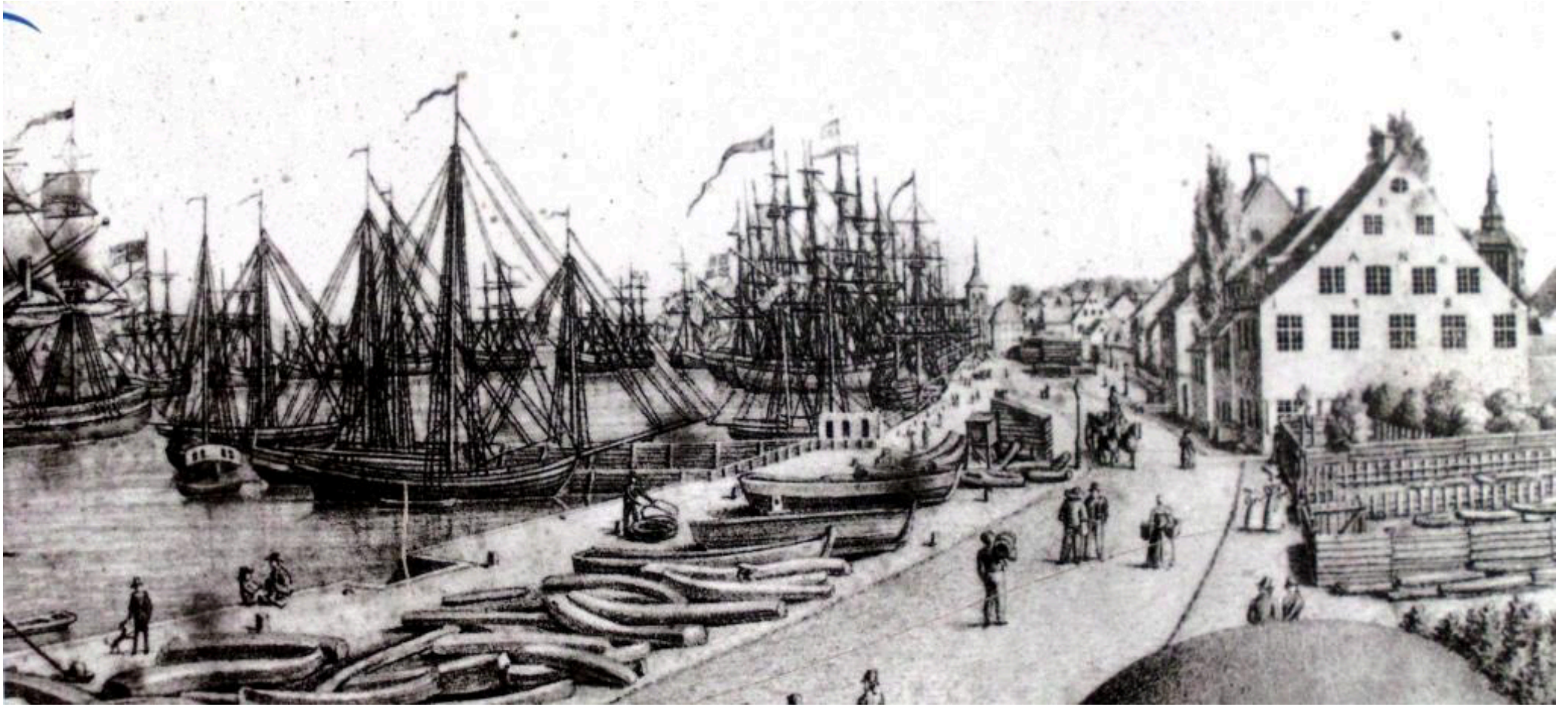
Den runde bygning med café prægede ZOB fra 1955 til 1998.

Nordertor rigsvåben og indskrifter

Flensborgs sporvogn foran Nordertor i 1972

Flensborg havn omkring 1833

Flensborg byvåben

Kong Christian d. 4 og dronning Anna Kathrinas
våbenmærke